

JAUNIMO POŽIŪRIS Į ANGLIŠKUS ŽODŽIUS SUAUGUSIŪJŲ KALBOJE

1. ĮVADAS

Dabartinėje mūsų visuomenėje ryškus jaunimo kultas. Norime būti šiuolaikiški, jaunatviški ir energingi, o taip atrodyti galėtų padėti ir kalba. Jaunimo kalba skiriasi nuo suaugusiųjų kalbos, jai būdingas slengas, anglų kalbos intarpai, onomatopėjiniai žodžiai ir tiesioginės citatos (Jørgensen, Quist 2008: 12). Jaunuoliai gerai suvokia savo ir suaugusiųjų kalbos skirtumus ir, kaip rodo tyrimai, vartoja jaunimo kalbą kalbėdami tarpusavyje, o bendraudami su vyresniais asmenimis yra linkę sumažinti jaunimo kalbai būdingų bruožų (Rathje 2008: 247). Taigi jaunimo kalba yra vienas iš jaunimo tapatybės raiškos būdų.

Vienas iš neanglakalbių šalių jaunimo kalbos skiriamųjų bruožų yra tokių anglų kalbos žodžių, kaip *nice*, *sorry*, *cool*, vartojimas. Jaunimo vartojami anglų kalbos žodžiai ir apskritai anglų kalbos funkcija Vakarų Europos šalių jaunimo kalboje yra sulaukusi nemaža mokslininkų dėmesio. Sociolingvistiniai tyrimai rodo, kad anglų kalba jaunimo kalboje visų pirma atlieka socialinę funkciją. Būtų galima paminėti švedų mokslininkės Harriet Sharp disertaciją, kurioje ji lygino, kaip suaugusieji ir jaunuoliai į savo kalbą įterpia anglų kalbos žodžius (Sharp 2001). Suaugusieji anglų kalbos intarpus vartoja tik darbe, kalbėdami su kolegomis, o jaunuoliai anglišku žodžių įterpia į kasdienes pokalbius net bendraudami su nepažįstamais bendraamžiais. Ypač daug anglų kalbos žodžių ir posakių yra vadinamųjų jaunimo subkultūrų atstovų kalboje (Preisler 1999). Marianne Rathje, tyrinėjusi Danijos trijų skirtingų kartų žodinę komunikaciją, nustatė, kad danų jaunimas savo kalboje vartoja daugiau anglišku žodžių nei vyresnės kartos (Rathje 2008). Tačiau tai, kad jaunuoliai gana dažnai įterpia anglišku žodžių į savo kalbą, nereiškia, kad jie to paties negalėtų pasakyti savo gimtąja kalba. Anglų kalba paprasčiausiai suteikia pasakymui tam tikrą stilistinę atspalvį (Kotsinas 2007: 69).

Skandinavų mokslininkai taip pat tyrė jaunuolių požiūrį į anglų kalbos žodžių vartojimą danų kalboje. Žmogų, kuris įterpia angliškus žodžius į savo kalbą, danų jaunuoliai apibūdino kaip energingą ir šiuolaikišką, bet ne itin patikimą ir kompetentingą (Andersen 2004: 181). Turima šiek tiek duomenų ir apie lietuvių jaunimo požiūrį į anglų kalbos intarpus. Jaunuoliai palankiai vertina angliškus žodžių vartojimą ir mėgsta juos įterpti į savo kalbą (Girčienė 2004). Loreta Vaicekauskienė atkreipė dėmesį, kad lietuviai didelę angliškų svetimžodžių gausą kalboje sieja su jauno amžiaus vyrais (Vaicekauskienė 2006).

Keletas danų mokslininkų yra pastebėję, kad kai kurių suaugusiųjų kalboje esama nemaža jaunimo kalbai būdingų bruožų. Pavyzdžiui, M. Rathje trijų Danijos kartų žodinės komunikacijos tyrimas parodė, kad ir moterys vartoja nemažai jaunimo leksikos (Rathje 2008). Tačiau Margrethe Andersen savo disertacijoje užsimena, kad jaunuoliai linkę neigiamai vertinti anglų kalbos žodžius suaugusiųjų kalboje (Andersen 2004). Tyrime dalyvavę danų vyresniųjų klasių moksleiviai turėjo apibūdinti penkis asmenis, kurie atpasakojo tą patį straipsnį. Vieno asmens pasakojimas išsiskyrė jaunimui būdingų angliškų žodžių gausa. Nors pasakotojo amžius nebuvo minimas¹, mokiniai iš balso nustatė, kad tai suaugęs žmogus, todėl daliai jų pasirodė keista ir nenatūralu, kad tokio amžiaus asmuo vartoja angliškus žodžius *drive-by*, *pusher* ir kt.

Tačiau nuodugniau jaunimo požiūris į anglų kalbos žodžius, įterpamus suaugusiųjų kalboje, nebuvo tirtas. Šio tyrimo tikslas² – išsiaiškinti, ar suaugęs žmogus, į savo kalbą įterpiantis angliškus žodžius, laikomas šiuolaikišku ir energingu, ar, atvirkščiai, toks asmuo vertinamas neigiamai. Taip pat buvo siekta iširti, ar tokia kalba, į kurią įterpta angliškų žodžių, jaunimui atrodo tinkama vartoti viešojoje erdvėje – televizijoje.

2. TYRIMO METODAS

Tyrimo metodas yra kaukės testas³ (*The Matched Guise Technique*). Jis priklauso vadinamiesiems netiesioginiams metodams, nes respondentai nežino

¹ Šis eksperimento dalyvis buvo 29-erių metų.

² Straipsnis parengtas pagal Aurelijos Čekuolytės magistro darbą *Danų ir lietuvių jaunimo požiūris į jaunimo kalbos angliškus žodžius suaugusiojo kalboje / De litauiske og de danske unges holdninger til det ungdomssproglige engelsk i voksnes tale* (2010).

³ Terminas *kaukės testas* išverstas pagal danų sociolingvistikoje vartojamą *The Matched Guise Technique* vertimą „masketest“.

tikrojo tyrimo tikslo. Sociolingvistiniuose tyrimuose taikant kaukės testą apie kalbą tiesiogiai nėra užsimenama. Kartais mokslininkai netgi tyčia pateikia kitokį tyrimo tikslą. Tarkim, skandinavų mokslininkai, tirdami savo tautiečių nuostatas dėl anglų kalbos, respondentams pranešė, kad tyrimo tikslas yra išsiaiškinti, kuris asmuo yra tinkamiausias dirbti radijo žurnalistu (Kristiansen 2006). Pavyzdžiui, L. Vaicekauskienė savo tyrimą, kuriuo buvo siekiama nustatyti, su kokiais kalbos vartotojais siejama anglų kalbos svetimžodžių gausa, pavadino „Pilietinė visuomenė ir socialiniai pokyčiai Lietuvoje“ (Vaicekauskienė 2006). Tokia respondentų „apgaulė“ yra laikoma pagrindiniu kaukės testo privalumu, nes tokiu būdu galima atskleisti vadinamąsias netiesiogines individualias nuostatas.

Taikant kaukės testą, respondentai turi pasiklausyti keleto, dažniausiai penkių, asmenų įrašų ir juos apibūdinti. Tačiau jie nežino, kad tas pats žmogus kalba du kartus. Jis ir yra vadinamoji tyrimo kaukė. Vieną kartą žmogus kalba paprastai, neutraliai, o kitą kartą jis tarsi užsideda kaukę ir kalba kitaip, išreikšdamas tokius bruožus, kurių vertinimą ir siekiama iš-tirti. Pavyzdžiui, į kalbą įterpiama svetimžodžių, tarminės leksikos arba kalbama tarmiškai, su akcentu ir pan. Atlikus testą, žiūrima, kaip respon-dentai įvertino tą patį asmenį, kalbėjusį dviem kalbiniais variantais, kokių skirtumų esama. Likę trys asmenys yra tiesiog užpildomieji balsai („*filler*“ *voices*; pgl. Lambert et al. 1960: 44), jie neleidžia respondentams suprasti, kad vienas žmogus kalba du kartus.

Straipsnyje aprašomo tyrimo respondentai – 55 vienos Vilniaus viduri-nės mokyklos dviejų dešimtų klasių moksleiviai. Tyrime dalyvavo 40 vai-kinų ir 14 merginų, o vienas respondentas lyties nenurodė. Analogiškas tyrimas buvo atliktas ir vienoje iš Kopenhagos gimnazijų. Iš viso apklaus-ti 52 danų pirmos gimnazijos klasės⁴ moksleiviai, iš kurių 30 vaikinų, 18 merginų ir 4 nenurodę lyties. Šiame straipsnyje pristatomi lietuviškojo tyrimo rezultatai ir lyginami su Danijos tyrimo rezultatais.

Respondentai turėjo išklausti penkių moterų pasakojimų ir jas apibū-dinti. Visos moterys pasakojo po vieną valgio gaminimo receptą. Pasako-jimo pradžioje kiekviena moteris prisistatydama pasakydavo ir savo amžių. Taigi respondentai žinojo, kad tekstų autorės yra vidutinio amžiaus mote-rys. Viena moteris kalbėjo du kartus – vieną kartą grynai lietuviškai (lie-tuviška kaukė), o kitą kartą į savo kalbą įterpdama anglišių žodžių (angliš-ka kaukė). Moterų amžius (apie 40 metų) buvo pasirinktas neatsitiktinai.

⁴ Danijoje pirma gimnazijos klasė atitinka dešimtą klasę Lietuvoje.

Tokio amžiaus asmuo dažniausiai turi nuolatinį darbą, sukūręs šeimą, kitaip sakant, yra tipiškas suaugęs žmogus. 40 metų amžiaus riba Lietuvoje taip pat yra tinkamiausia pagal suaugusiųjų anglų kalbos mokėjimą – daugumas tokio amžiaus lietuvių nemoka anglų kalbos arba moka labai prastai (Vaičekauskienė 2010).

Be to, moksleivių taip pat buvo prašyta atsakyti į keturis atvirosius klausimus: kuri moteris jiems labiausiai patiko ir nepatiko, kuri iš jų galėtų (ar ne) vesti kulinarinę televizijos laidą. Moksleiviai turėjo pagrįsti savo atsakymus. Klausimais, ar moteris tinka vesti televizijos laidą, norėta patikrinti, kuri kalbinė raiška – bendrinė, atitinkanti normų reikalavimus, ar su jaunimo kalbos priemaišomis, anot moksleivių, yra tinkamiausia viešojoje erdvėje – televizijoje. Taip pat norėta išsiaiškinti, ar jaunuoliai kaip labiausiai patikusią ir kaip tinkamiausią vesti televizijos laidą nurodys tą pačią moterį, ar jų pasirinkimas skirsis.

Į anglišką kaukę buvo įterpti jaunimo kalbos angliški žodžiai: *ok*, *sorry* ir *nice*. Šie žodžiai buvo pasirinkti kaip dažni jaunimo tinklaraščiuose – portale *www.blogas.lt* ir paauglių diskusijose socialiniame tinklalapyje *Facebook*. Pasirenkant tyrimui angliškus žodžius, stengtasi, kad jie būtų suprantami visiems respondentams, tad sąmoningai nebuvo įtraukti tokie žodžiai, kurie siejami su specifinėmis jaunimo subkultūromis.

Toliau pateikiamos tyrimo kaukės – grynai lietuviškas pasakojimas (lietuviška kaukė) ir pasakojimas su jaunimo kalbos angliškais žodžiais (angliška kaukė).

Lietuviška kaukė

Mano vardas Daiva. Man keturiasdešimt metų. Aš jums papasakosiu, kaip paruošti įdarytą cukiniją. Jums reikės keletos cukinijų, dviejų svogūnų, vienos morkos, įvairių prieskonių: druska, pipirai, dar įvairios žolelės. Tada apie penkis šimtus gramų faršo ir kokius du šimtus gramų sūrio. Paimame cukinijas, jas pirmiausia išplauname, išimame cukinijos vidų ir padarome tokius laivelius iš cukinijos. Tuo metu, tuomet pradedame kepti, faršą ruošti. Tada pakepame pirmiausia svogūnus, įdedame morką, prieskonius ir sudedame faršą. Ir troškiname tą faršą, kol jisai jau beveik yra iškepęs. Sudedame paruoštą faršą į cukinijos laivelius. Tada susitarkuojame sūrį ir sūrį uždedame ant viršaus. Visa tai, tuos laivelius paruoštus dedame į orkaitę ir kepame orkaitėje apie trisdešimt keturiasdešimt penkias minutes. Skanaus.

Angliška kaukė

Mano vardas Eglė. Man keturiasdešimt metų. Aš pasiūlysiu jums pasigaminti daržovių troškinį su vištiena. Patiekalui reikės keturių krūtinėlių vištienos, keletą skiltelių česnako ir įvairių daržovių: brokolis, pusė kalafioro, keletą mor-

kų, viena paprika. **OK.** Susipjaustom vištienos krūtinėlę juostelėmis, pakepinam, įkaitiname aliejų keptuvėje ir pakepiname smulkiai supjaustytus svogūnus, oi **sorry**, česnakus. Tuomet įdedame vištienos krūtinėlę ir kepame, kol jinai apskrunda. Dabar yra laikas dėti mūsų visas daržoves: brokoliai, kalafiorai, paprika ar kitokias, kokias turite. Tuomet visa tai troškinasi apie trisdešimt minučių. Ir troškinimo gale, jeigu dar turite grietinėlės, tai būtų visai **nice**.

Į analizę toliau įtraukti tik respondentų atsakymai apie tyrimo kaukes. Jaunuolių požiūris į kitas tyrime dalyvavusias moteris šiame straipsnyje nebus nagrinėjamas. Kadangi vaikinių buvo apklausta gerokai daugiau nei merginų, atskirai vaikinių ir merginų požiūris į angliškų žodžius suaugusiųjų kalboje neanalizuojamas. Tačiau pastebėti vaikinių ir merginų požiūrio skirtumai išryškunami pačioje analizėje.

3. TYRIMO REZULTATAI

Apibūdindami moteris, jaunuoliai minėjo jų charakterio savybes, tokių atsakymų buvo daugiausia. Tačiau moksleiviai taip pat mėgino spėti, ar moterys yra sukūrusios šeimas, kaip jos atrodo ir pan. Respondentų atsakymus galima skirstyti į tokias grupes:

Charakterio savybės. Tai atsakymai, kuriuose apibūdinamas moksleivių požiūris į patį asmenį, pavyzdžiui: „šiuolaikiška“, „jauna“, „maloni“ ir pan.

Kalbinė raiška. Ši grupė apima atsakymus, kuriuose buvo pateikti moterų kalbos vertinimai, pavyzdžiui: „ji vartoja angliškų žodžius“, „bloga kalba“, „moka anglų kalbą“ ir pan.

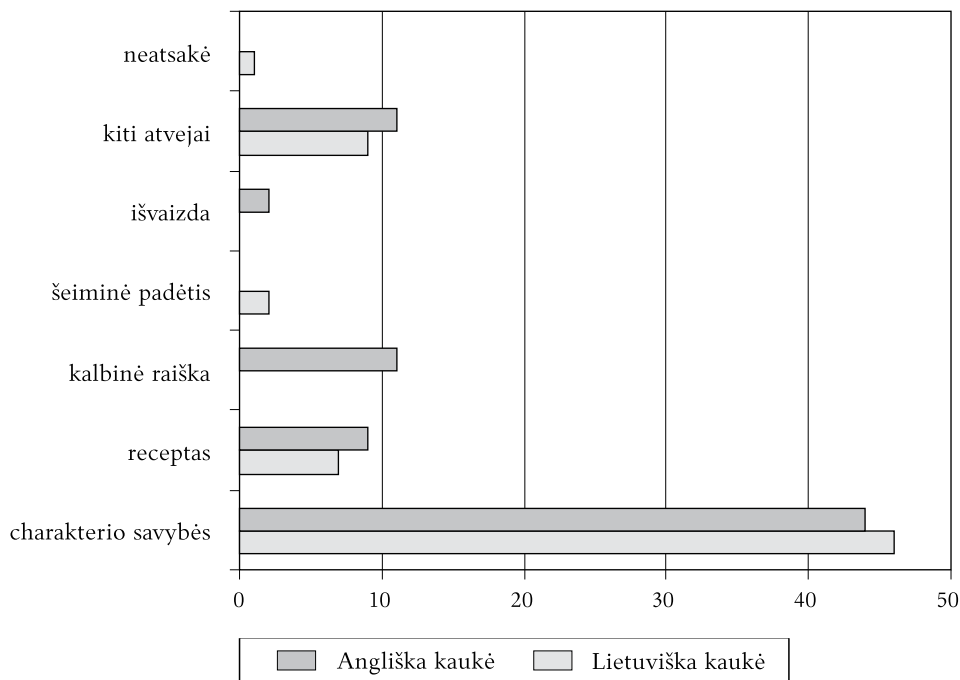
Šeiminė padėtis. Šiai grupei priskiriami tie atsakymai, kai respondentai spėjo, ar moterys turi vaikų, ar yra ištekėjusios.

Tinkamumas dirbti televizijoje. Atsakydami į klausimus apie moterų tinkamumą vesti televizijos laidą, keletas respondentų nurodė tam tikras savybes, kuriomis laidų vedėja turėtų pasižymėti, pavyzdžiui, „šou versle reikia linksmo žmogaus, žodžio kišenėj neieškančio“.

Išvaizda. Tai atsakymai apie moterų išvaizdą, pavyzdžiui: „turbūt skiria daug priežiūros išvaizdai“, „manau turi dideles lūpas ir mažą galvą“. Tokie atsakymai į tyrimo analizę neįtraukti.

Receptas. Šios grupės atsakymuose minimi receptai ir moterų savybės, susijusios su maistu, pavyzdžiui: „vegetarė“, „mėgsta daržoves“, „valgo sveikai ir įvairiai su įvairiom daržovėm“ ir pan. Šie atsakymai straipsnyje neanalizuojami.

Kiti atvejai. Grupė „Kiti atvejai“ apima tuos atsakymus, kurie nepriklauso išvardytoms grupėms, ir tokius, iš kurių sunku spręsti, kuriai grupei jie turėtų priklausyti, pavyzdžiui: „dirba su vaikais arba paprasčiausiai myli juos“, „bendrauja su užsieniečiais“, „augusi draugų apsuptoje aplinkoje“, „keičiasi emocijos“, „Manau, kad *fyfa*. Na, bent gerai būtų, jei būtų *fyfa*“ ir pan. Į analizę įtraukti tie atsakymai, kurie yra susiję su tyrimo tikslu.

1 PAV. Atsakymų pasiskirstymas pagal grupes

Kaip matyti (žr. 1 pav.), moksleiviai savo atsakymuose dažniausiai minėdavo charakterio savybes, receptus ir kalbinę raišką. Kiek daugiau nei penktadalis visų respondentų atkreipė dėmesį į angliškus žodžius vartojusios moters kalbą. Taigi, tokie žodžiai suaugusiojo kalboje priverčia jaunuolius suklusti. Įdomu ir tai, kad nė vienas moksleivis neminėjo, jog tokia moteris galėtų būti sukūrusi šeimą, tačiau keletas respondentų rašė, kad grynai lietuviškai kalbėjusi moteris gali būti ištekėjusi ir turėti vaikų. Ko gero, tai yra susiję su jaunuolių požiūriu, kokia moteris galėtų vartoti jaunimo kalbos angliškus žodžius ir kokia ne. Tačiau dažniausiai respondentai priskir-

davo moterims įvairias charakterio savybes. Toks rezultatas neturėtų stebinti, nes natūralu, kad prašomi apibūdinti nepažįstamą asmenį iš balso respondentai mini būtent charakterio savybes. Toliau šie atsakymai aptariami plačiau.

3.1. Charakterio savybės ir vertinimo aspektai

Kaip jau minėta, dažniausias moterų apibūdinimas buvo charakterio savybės arba, kitaip sakant, žodis, žymintis tam tikrą charakterio savybę. Pagrindiniai žodžiai būtų tokie: *savimi pasitikinti, energinga, iškalbi, draugiška, miela, šiuolaikiška, ambicinga* ir *tvarkinga*.

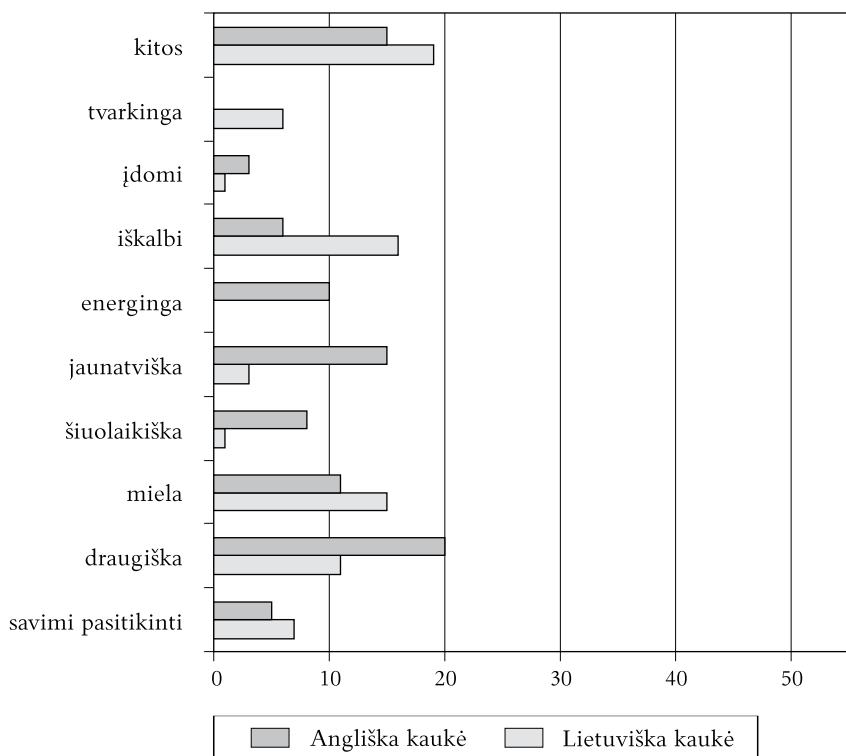
Pasak danų mokslininkų (Andersen 2004: 176; Kristiansen 2006: 15–16), visos charakterio savybės tokiuose eksperimentuose skirstytinos pagal penkis vertinimo aspektus: *kompetencija* (iškalbus, savimi pasitikintis, tvarkingas, ambicingas, mielas), *draugiškumas* (atsipalaidavęs, įdomus, draugiškas), *viršenybė, pranašumas* (iškalbus, mielas, tvarkingas, ambicingas), *dinamiškumas* (pasitikintis savimi, energingas, atsipalaidavęs, įdomus, draugiškas) ir *šiuolaikiškumas* (šiuolaikiškas, jaunas). Kaip charakterio savybės pasiskirsto pagal minėtus vertinimo aspektus, grafiškai pavaizduota 1-oje lentelėje.

1 LENTELĖ. Charakterio savybės ir vertinimo aspektai

	Dinamiškumas	Viršenybė, pranašumas
Kompetencija	<i>pasitikintis savimi energingas</i>	<i>iškalbus tvarkingas ambicingas</i>
Draugiškumas	<i>atsipalaidavęs įdomus draugiškas</i>	<i>mielas</i>
Šiuolaikiškumas	<i>šiuolaikiškas jaunas</i>	

3.2. Tyrimo kaukėms priskirtos charakterio savybės

Dažniausiai jaunuolių atsakymuose minimų charakterio savybių pasiskirstymas apibūdinant tyrimo kaukes, t. y. moterį, kalbėjusią su angliškais intarpais, ir moterį, kalbėjusią be jų, grafiškai pateiktas 2 paveiksle.

2 PAV. Charakterio savybių pasiskirstymas pagal tyrimo kaukes

Moksleivių nuomone, grynai lietuviškai kalbėjusi moteris yra iškalbi. Vienas respondentas netgi pabrėžė, kad ji kalba labai aiškiai, išraiškingai ir gerai išdėsto mintis. Paauglių nuomone, ši moteris taip pat yra savimi pasitikinti, draugiška, miela ir tvarkinga. Tačiau reikėtų pastebėti, kad ją, kaip savimi pasitikinčią, daugiausia apibūdino vaikinai. Kitos savybės, kurias moksleiviai priskyrė lietuviškai kalbėjusiai moteriai, yra šios: jausminga, kūrybinga, kultūringa, mandagi, patyrusi, konkreti, kruopšti, supratinga ir išsilavinusi. Tik nedidelė dalis respondentų neigiamai atsiliepė šią moterį, jiems ji atrodė nuobodi ir bjauraus charakterio.

Moterį, vartojusią jaunimo kalbos angliškus žodžius, respondentai apibūdino kaip labai šiuolaikišką, jaunatvišką, energingą, draugišką, savimi pasitikinčią, mielą, iškalbingą ir įdomią. Pasak jų, ji ir atsakinga, ambicinga, plepi ir mažai meluojanti. Tačiau kaip savimi pasitikinčią šią moterį taip pat daugiausia apibūdino vaikinai. Įdomu, kad merginos savo atsakymuose nemini

šios charakterio savybės. Gal buvo apklausta per mažai merginų, o galbūt merginoms pasitikėjimas savimi nėra pati svarbiausia savybė apibūdinant asmenį. Keletas moksleivių gana neigiamai apibūdino moterį, vartojusią angliškąs žodžius, jiems ji pasirodė arogantiška, dirbtinė ir veidmainė.

Jeigu palygintume charakterio savybes, kurias moksleiviai priskyrė moteriai, kalbėjusiai grynai lietuviškai, ir moteriai, į savo kalbą įterpusiai angliškų žodžių, pamatytume aiškių skirtumų. Pirmajai moteriai daugiau priskirta tokių savybių, kurios rodo viršenybę ir pranašumą, t. y., manoma, kad ji esanti iškalbi, tvarkinga ir miela. Antrajai moteriai priskirta daugiau savybių, būdingų dinamiškumui, t. y. ji laikoma šiuolaikiška, energinga, jauna, draugiška ir įdomia. Tačiau moksleiviai šioms moterims priskyrė ne tik skirtingas charakterio savybes. Jų nuomone (kaip bus matyti toliau), skiriasi šių moterų šeiminė padėtis ir laisvalaikio pomėgiai.

3.3. Tyrimo kaukės: šeiminė padėtis ir laisvalaikio pomėgiai

Keletas jaunuolių, apibūdinami moterį, kalbėjusią grynai lietuviškai, atsakė, kad ji yra kelių vaikų mama. Kiti spėjo, kad ji dirba su vaikais arba tiesiog juos labai myli. Taigi eksperimento dalyviai įsivaizduoja, kad moteris, kalbanti grynai lietuviškai, turėtų būti tikra namų šeimininkė.

Apibūdinami moterį, į savo kalbą įterpusią angliškų žodžių, moksleiviai net neužsiminė apie jos galimą šeiminę padėtį. Tačiau respondentai turėjo gana daug ką pasakyti apie šios moters laisvalaikio pomėgius ir tuo, matyt, mėgino paaiškinti, kodėl ji išsiskiria iš kitų moterų. Moksleiviai rašė, kad ji turėtų turėti daug laisvo laiko, daug draugų ir ypač daug dėmesio skirti išvaizdai. Keletas jaunuolių mėgino spėti, kad ji dirba arba daug bendrauja su užsieniečiais. Respondentai taip pat manė, kad tokia moteris turėtų nemažai laiko praleisti prie kompiuterio. Vienas moksleivis net užsiminė, kad norėtų su tokia moterimi susipažinti, nes su ja turėtų būti įdomu. Taigi, apibendrinant respondentų požiūrį į moterį, kalbėjusią jaunimui artima kalba, būtų galima pasakyti, kad tai „super moteris“, kaip ją apibūdino viena mergina.

3.4. Angliška kaukė: teigiamas kalbinės raiškos vertinimas

Dalis respondentų atkreipė dėmesį ir į šios moters kalbos raišką. Dažniausiai moksleiviai paminėdavo, kad moteris moka anglų kalbą ir įterpia ang-

liškų žodžių. Tačiau keli respondentai pateikė išsamesnius atsakymus apie po angliška kauke besislepiančios moters kalbą. Jie rašė, kad moteris kalba kaip studentė, ir negalėjo patikėti, kad jai tikrai 40 metų. Moksleiviai taip pat pažymėjo, kad ji vartoja anglišką slengą ir kad tai jiems labai patinka.

3.5. Angliška kaukė: neigiamas kalbinės raiškos vertinimas

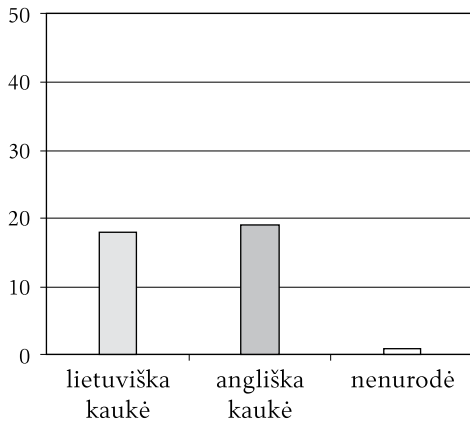
Tačiau ne visi respondentai susižavėjo moters, vartojančios jaunimo kalbos angliškus žodžius, kalba. Keletas (apie 5 proc.) neigiamai vertino angliškų žodžių vartojimą suaugusiojo kalboje. Jų nuomone, moteris prisiklausė jaunimo kalbos ir bando ją pamėgdžioti, o keturiasdešimtmetei to nederėtų daryti. Vienas respondentas pateikė labai įdomų atsakymą: „**Jaunatviška**, Ką ji vaidina?“. Šį atsakymą galėtume interpretuoti taip: moteris į savo pasakojimą įterpė tris angliškus žodžius – *ok*, *sorry* ir *nice*. Ko gero, vaikiniui ji pasirodė jaunatviška, kai pasakė žodelį *ok*. Bet po kurio laiko, kai išgirdo kitus angliškus žodžius, suprato, kad moteris peržengė ribą. Jis perbraukė savo vertinimą „jaunatviška“ ir parašė: „Ką ji vaidina?“. Tad paauglių atsakymai rodo, kad negalima persistengti norint atrodyti jaunatviškai ir šiuolaikiškai.

3.6. Apibendrinimas: lietuviškos ir angliškos kaukės vertinimas

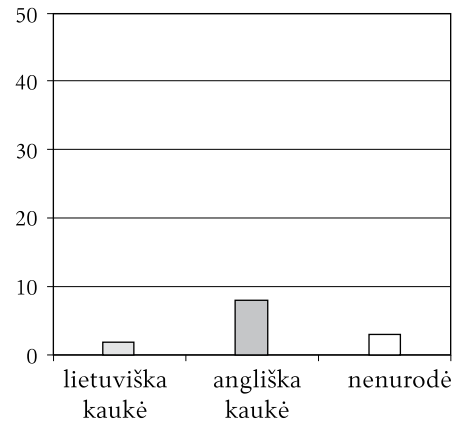
Tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad paaugliai anglų kalbą yra linkę sieti su šiuolaikišku ir jaunatvišku gyvenimo būdu, kuris yra priešingas tradiciniam gyvenimo būdui. Jie mano, kad moteris, kalbėjusi jaunimo kalba, reprezentuoja šiuolaikišką gyvenimą, nes ji yra tipiškas dinamiškas asmuo: šiuolaikiška, energinga, draugiška, moka užsienio kalbą ir pan. Moteris, kalbėjusi grynai lietuviškai, reprezentuoja tradicinį gyvenimo būdą. Respondentai priskyre jai tokias savybes, kurios ypač būdingos tipiškam suaugusiam asmeniui. Tai iškaltinumas, tvarkingumas ir pasitikėjimas savimi, taip pat ir tai, kad turi šeimą.

3.7. Labiausiai patikusi ir labiausiai nepatikusi moteris

Respondentų atsakymai į klausimus, kuri moteris jiems labiau patiko ir nepatiko, grafiškai pavaizduoti atitinkamai 3-iajame ir 4-ajame paveiksluose.

3 PAV. Labiau patikusios moteris

4 PAV. Labiau nepatikusios moteris

Vienas respondentas neatsakė į klausimą, kuri moteris jam labiau patiko, trys neįvardijo, kuri mažiau patiko.

Šiek tiek daugiau nei du trečdaliai visų respondentų abi kaukes nurodė kaip jiems patikusias. Beveik vienodas skaičius respondentų kaip savo mėgstamiausią pasirinko moterį, kalbėjusią grynai lietuviškai, ir moterį, į savo kalbą įterpusią angliškų žodžių. Tačiau kaip mažiau patikusią daugiau moksleivių pasirinko moterį, kalbėjusią jaunimo kalba.

Paaugliai įvairiai aiškino, kuri moteris jiems labiau patiko. 2-oje ir 3-ioje lentelėse pateikiama, pagal ką (charakterio savybes, kalbinę raišką, receptą ir pan.) moksleiviai rinkosi labiausiai patikusią ir labiausiai nepatikusią moterį, ir kiek jų tokius paaiškinimus nurodė.

2 LENTELĖ. Moksleivių paaiškinimai dėl labiau patikusios moters

	Lietuviška kaukė	Angliška kaukė
Charakterio savybės	15	17
Kalbinė raiška	1	3
Receptas	4	1
Kita	1	3
Nepaaiškino		1

3 LENTELĖ. Moksleivių paaiškinimai dėl labiau nepatikusios moters

	Lietuviška kaukė	Angliška kaukė
Charakterio savybės	2	2
Kalbinė raiška		4
Receptas		1
Nepaaiškino		1

Moksleiviai, pasirinkę grynai lietuviškai kalbėjusią moterį kaip jiems nepatikusią, nurodė, kad ji nemiela ir neišraiškinga. Tie, kurie nurodė moterį, į savo kalbą įterpusią angliškų žodžių, kaip nepatikusią, savo pasirinkimą aiškino tuo, kad ji yra dirbtinė ir nemiela. Daliai respondentų ši moteris nepatiko ir dėl kalbos, kad ji vartojanti per daug angliškų žodžių. Toks kalbėjimo stilius, anot jų, suaugusiam žmogui netinka. Tiesa, vienas respondentas apibūdino moterį, šnekėjusią jaunimo kalba, kaip mielą ir draugišką, bet kartu pažymėjo, kad ji vartoja per daug angliškų žodžių. Tyrimo rezultatai rodo, kad po angliška kauke besislepiančios moters neigiamą vertinimą daugiau lėmė ne jos charakterio savybės, o pati kalba.

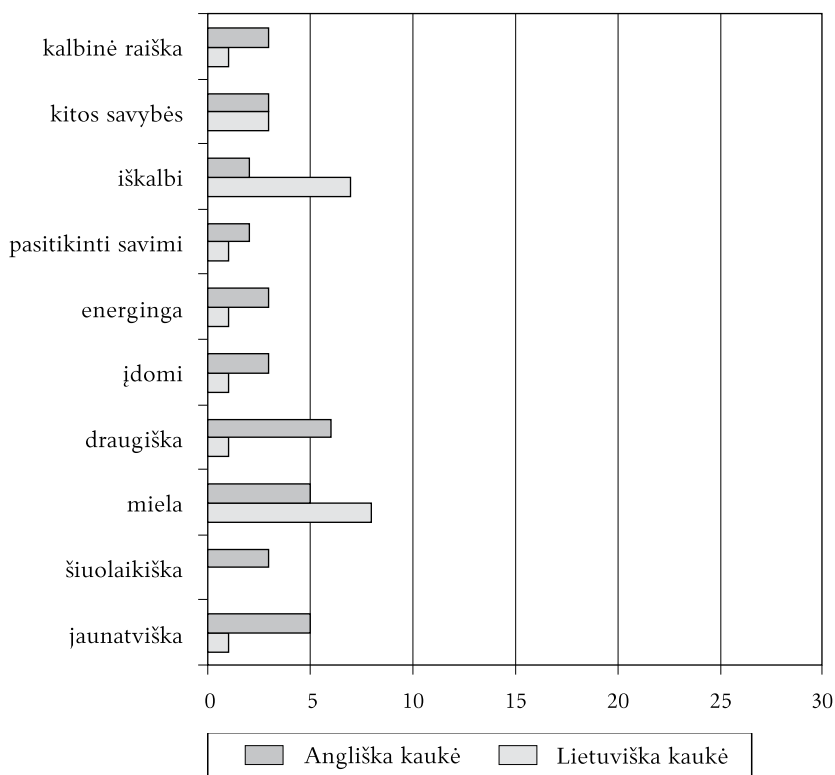
Tačiau, kaip jau buvo minėta, tik nedidelė respondentų dalis tiriamas moteris vertino neigiamai. Daugumas būtent jas nurodė kaip labiau patikusias, joms priskyrė teigiamų charakterio savybių, o kai kuriems patiko ir moterų kalbinė raiška (žr. 5 pav.).

Reikia pabrėžti, kad teigiamos charakterio savybės, priskirtos tiriamoms moterims, yra skirtingos. Moteris, kalbėjusi grynai lietuviškai, įvertinta kaip miela ir iškalbi. Vienas respondentas pažymėjo, kad ši moteris jam patiko, nes savo kalboje ji nevartoja užsienietiškų žodžių.

Moteris, kuri į savo kalbą įterpė angliškų žodžių, respondentų teigimu, yra jaunatviška, draugiška, šiuolaikiška, įdomi ir energinga, kitaip sakant, labai aktyvi. Keletas respondentų teigiamai įvertino ir jos kalbą – ji kalbanti kitaip nei kitos, jos slengas yra toks pat kaip jų, ir ji lengvai turėtų rasti bendrą kalbą su jaunimu.

Atsakymai rodo gana aiškų polinkį. Tie jaunuoliai, kuriems labiau patinka tipišką suaugęs asmuo, renkasi moterį, kurios kalba atitinka tipišką suaugusiojo kalbą, o tie, kuriems labiau patinka energingas ir šiuolaikiškas suaugęs asmuo, renkasi jaunatviškai kalbančią moterį.

Tačiau kuri moteris, anot eksperimento dalyvių, yra tinkamesnė vesti kulinarinę televizijos laidą ir kuri kalbinė raiška yra tinkamiausia televizijai?

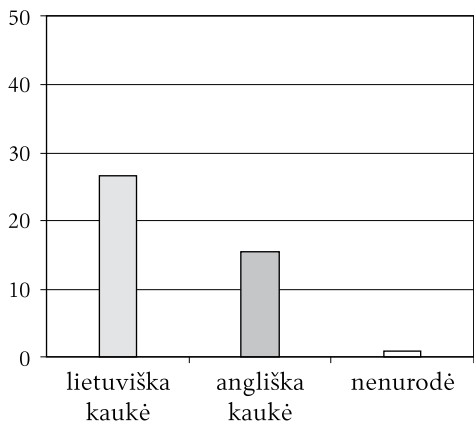

5 PAV. Teigiamas tyrimo kaukių vertinimas

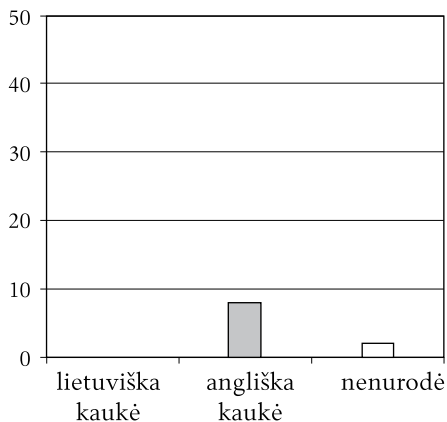
3.8. Tinkama ir netinkama televizijos laidos vedėja

Respondentų atsakymai į klausimus, kuri moteris būtų tinkama ar netinkama televizijos laidos vedėja, grafiškai pavaizduoti atitinkamai 6-ame ir 7-ame paveiksluose. Vienas respondentas neatsakė į klausimą, kuri moteris tinkamesnė vesti laidą, o du moksleiviai nenurodė, kuri labiau netinka dirbti televizijoje.

Beveik pusė respondentų nurodė grynai lietuviškai kalbėjusią moterį kaip geriausią televizijos laidos vedėją. Be to, nė vienas moksleiviui ji nepasirodė netinkama tokiam darbui. Kiek daugiau nei penktadalis respondentų kaip tinkamesnę televizijos laidos vedėją nurodė moterį, pavartojusią keletą angliškų žodžių (nors dalis moksleivių būtent šią moterį įvardijo kaip netinkamą). Taigi tyrimo rezultatai aiškiai rodo, kad jaunuoliams viešojoje erdvėje priimtinesnė gryna lietuvių kalba, t. y. kalba, neturinti kitų kalbų priemaišų.

6 PAV. Moteris, labiau tinkanti būti televizijos laidos vedėja

7 PAV. Moteris, labiau netinkanti būti televizijos laidos vedėja

Moksleiviai įvairiai aiškino, kuri moteris turėtų dirbti televizijoje. 4-oje ir 5-oje lentelėse pateikiama, ką (charakterio savybes, kalbinę raišką, receptą ir pan.) moksleiviai nurodė, rinkdamiesi vedėją, ir kiek moksleivių tokius paaiškinimus pateikė.

Moksleiviai, nurodę grynai lietuviškai kalbėjusią moterį kaip tinkamesnę dirbti televizijoje, savo pasirinkimą grindė tuo, kad ji yra iškalbi, savimi pasitikinti, miela ir įdomi. Iškalbingumą minėjo beveik visi respondentai, jų nuomone, tokia moteris nebijotų kameros ir mokėtų bendrauti su žmonėmis. Keli respondentai nurodė, kad šios moters vedamą laidą galėtų žiūrėti įvairaus amžiaus žmonės. Keletas jaunuolių pastebėjo, kad moteris nevartoja anglišku žodžių ir dėl to galėtų būti laidos vedėja.

Penktadalis moksleivių norėtų per televiziją matyti moterį, besislepiančią po angliška kauke, nes ji yra iškalbi, draugiška, įdomi, energinga, jauna ir šiuolaikiška. Respondentai taip pat nurodė, kad ji sugebėtų pritraukti žiūrovus. Keletas jaunuolių teigė, kad televizijai trūksta tokių energingų žmonių kaip ši moteris. Keli neabejojo, kad jos vedama kulinarinė laida sulauktų sėkmės. Vieno respondento manymu, ši moteris yra tinkamesnė būti kulinarinės laidos vedėja, nes žmonėms reikia, kad vedėja ne tik mokėtų gaminti, bet ir sukurtų gerą reginį. Įdomu tai, kad nė vienas moksleivis, pasirinkęs šią moterį, neatkreipė dėmesio į jos kalbą – vadinasi, anglų kalbos intarpai jiems nebėra joks išsiskiriantis kalbos bruožas.

4 LENTELE. Moksleivių paaiškinimai dėl moters, tinkamos būti laidos vedėja

	Lietuviška kaukė	Angliška kaukė
Charakterio savybės	23	12
Kalbinė raiška	2	
TV	4	5
Receptas	2	1
Nepaaiškino		1

5 LENTELE. Moksleivių paaiškinimai dėl moters, netinkamos būti laidos vedėja

	Lietuviška kaukė	Angliška kaukė
Charakterio savybės		2
Kalbinė raiška		4
Kita		1
Nepaaiškino		1

Apie 10 proc. respondentų nenorėtų matyti televizijoje moters, į savo kalbą įterpiančios angliškų žodžių. Jų nuomone, reikia būti mielesniam ir natūralesniam, jeigu nori dirbti televizijoje. Vienas respondentas rašė, kad ši moteris net nesistengė „įtilpti į rėmus“, kurie yra keliami vedėjui. Keli respondentai, daugiausia merginos, nurodė anglų kalbos žodžius kaip kliūtį vesti laidą, kad televizijoje negalima kalbėti taip, kaip kalbama su draugais. Viena respondentė pažymėjo, kad laidos vedėjas yra viešasis asmuo ir turi kalbėti taisyklinga lietuvių kalba.

Taigi, remiantis tyrimo rezultatais, galima daryti prielaidą, kad lietuvių kalbos politika veikia lietuvių moksleivių nuostatas, nes rinkdamiesi kalbinį variantą, kuris, jų nuomone, yra tinkamiausias viešojoje erdvėje (televizijoje), atkreipia dėmesį į kalbos taisyklingumą.

Išvados grindžiamos procentiškai nedidele rezultatų išraiška, bet tai lėmė šiame tyrime naudoto kaukės metodo specifika, nes respondentams nebuvo pateikiama galimų pasirinkimo variantų, ir jie tikrai nurodė tai, ką galvojo.

3.9. Lietuviškojo ir daniškojo tyrimų rezultatų palyginimas

Kaip minėta, analogiškas tyrimas buvo atliktas ir Danijos Kopenhagos mokykloje.

Apie ketvirtadalį danų ir tiek pat lietuvių respondentų, apibūdindami po angliška kauke besislepiančią moterį, pažymėjo, kad ji vartoja angliškus žodžius arba jaunimo slengą. Taigi anglų kalba suaugusiojo kalboje atkreipė ir lietuvių, ir danų moksleivių dėmesį.

Nedidelė dalis (apie 5 proc.) tiek danų, tiek lietuvių moksleivių neigiamai reagavo į jaunimo kalbos angliškus žodžius suaugusiojo kalboje – teigė, kad taip kalbėti netinka keturiasdešimtmeteri moteriai. Ši respondentų grupė anglų kalbą suaugusiojo kalboje apibūdino kaip nevykusį mėginimą būti jaunam. Jų akimis, toks žmogus nėra jaunatviškas, atvirkščiai, jis panašesnis į klouną.

Vis dėlto pažymėtina, kad didesnę dalis tiek danų, tiek lietuvių moksleivių anglų kalbą suaugusiojo kalboje vertino teigiamai. Anot jaunuolių, tokiam suaugusiajam būdingas modernus gyvenimo būdas, tai yra šiuolaikiškas, ambicingas žmogus, įdomiai leidžiantis laisvalaikį, neturintis vaikų.

Palyginus lietuvių moksleivių požiūrį į suaugusįjį, kalbantį su angliškais intarpais ar be jų, su atitinkamu danų požiūriu, pastebėta, kad lietuviai su angliškais intarpais kalbantį suaugusįjį vertina geriau. Moterį, neįterpusią anglišku žodžių, lietuviai moksleiviai apibūdino kaip mielą mamą, o moteris, vartojusi jaunimo kalbą su angliškais intarpais, jų nuomone, yra šiuolaikiška, energinga ir jaunatviška. Danų jaunuoliai, apibūdindami su angliškais intarpais kalbėjusią moterį, rečiau minėdavo tokias savybes, kaip šiuolaikiškumas ir jaunatviškumas. Tačiau ir danai, ir lietuviai moksleiviai spėjo, kad taip kalbanti moteris įdomiai leidžia laisvalaikį, daug keliauja, turi draugų, domisi mada. Bet danai, kitaip nei lietuviai, grynai daniškai kalbėjusią moterį apibūdino kaip savimi pasitikinčią, turinčią gerą darbą, sukūrusią šeimą ir pasiekusią karjerą. Danų moksleivių požiūrio į moterį, kalbėjusią su angliškais intarpais ir be jų, skirtumą gerai iliustruoja kelių respondentų spėjimas, kaip po tyrimo kaukėmis besislepiančios moterys galėtų atrodyti. Moterį, į savo kalbą įterpusią anglišku žodžių, danų gimnazistai įsivaizdavo dėvinčią ryškiaspalvius drabužius, o grynai daniškai kalbėjusią – dėvinčią kostiumėlį. Danų moksleiviai linę vertinti tiriamas moteris pagal įsivaizduojamą moterų visuomeninį vaidmenį: grynai daniškai kalbėjusi moteris esanti savimi pasitikinti ir įsitvirtinusi visuomenėje, o į savo kalbą įterpianti anglišku žodžių moteris atrodanti tarsi jaunas žmo-

gus, mėginantis atrasti save. Lietuviai respondentai, vertindami moteris, daugiau remiasi modernumo kriterijumi: mano, kad angliškus žodžius savo kalboje vartojusi moteris esanti jaunesnė ir šiuolaikiškesnė nei kalbėjusi grynai lietuviškai. Tad lietuvių moksleiviams anglų kalba atrodo prestižiškesnė ir modernesnė nei danų moksleiviams.

Tai, kad anglų kalbos žodžius savo kalboje vartojantis žmogus lietuvių jaunimui yra šiuolaikiškesnis ir jaunatviškesnis nei danų jaunimui, yra tikriausiai susiję su tuo, kad anglų kalba Lietuvoje paplito gana neseniai. Ilgą laiką išskirtinę vietą užėmė rusų kalba, taigi anglų kalba yra tarsi priemonė išstumti rusų kalbą (House 2003: 56⁵; cit. pagal Kristiansen 2005: 159). Suaugusieji dažniausiai geriau moka rusų, o ne anglų kalbą, nes rusų kalbos jie mokėsi mokykloje ir apskritai anksčiau daug kur buvo rašoma ir kalbama rusiškai. Tad lietuvių jaunuolių akimis, suaugęs žmogus, kuris įterpia ne rusiškų, o angliškų žodžių į savo kalbą, yra šiuolaikiškas, išsiskiriantis iš kitų suaugusiųjų.

Dar labiau lietuvių ir danų moksleivių požiūris į angliškus žodžius suaugusiojo kalboje skiriasi panagrinėjus klausimo „Kuri moteris yra tinkamesnė vesti kulinarinę televizijos laidą?“ atsakymus. Lietuviai neigiamiau nei danai vertino kalbos su angliškais intarpais vartojimą viešojoje erdvėje (televizijoje). Gerokai mažiau lietuvių respondentų taip kalbėjusią moterį rinko laidos vedėja, nors pastebėtina, kad trečdaliui moksleivių ši moteris patiko. Danų jaunuoliai laikėsi to paties požiūrio į angliškus žodžius suaugusiųjų kalboje, tiek paklausti apie labiau patikusią moterį, tiek apie tinkamesnę dirbti televizijoje. Daliai danų jaunuolių atrodė, kad angliškus žodžius vartojanti moteris turėtų būti laidos vedėja, nes ji turinti humoro jausmą, pasitikinti savimi ir galinti privilioti jaunus žiūrovus prie televizorių. Tiesa, dalis danų respondentų neigiamai vertino tokios moters galimybes dirbti televizijoje, nes ji yra nuobodi, vartoja slengą ir pan. Beje, keli danų respondentai pažymėjo, kad ne visi žiūrovai supranta anglų kalbą. Danų ir lietuvių jaunuolių požiūrio į anglybes viešojoje erdvėje skirtumą galėjo nulemti skirtingos kalbos politikos tradicijos, kurių laikomasi Danijoje ir Lietuvoje. Lietuvoje laikomasi griežtesnės kalbos politikos, tad nenustabu, kad lietuviai jaunuoliai, vertindami laidos vedėjo kalbą, linkę atsižvelgti į kalbos taisyklumą. Danijoje laikomasi liberalios kalbos po-

⁵ House J. 2003: English as a lingua franca: A threat to multilingualism? – *Journal of Sociolinguistics* 7(4), 556–578.

litikos, todėl apie kalbos taisyklingumą ir grynumą Danijoje kalbama mažiau nei Lietuvoje. Vertindami televizijos laidos vedėją, danų jaunuoliai rinkosi tai, kas galėtų patikti laidos žiūrovams.

4. IŠVADOS

Lietuvių moksleivių požiūrio į angliškus jaunimo kalbos žodžius suaugusiojo kalboje analizė rodo, kad daugeliui jaunuolių tokia suaugusiojo kalba yra priimtina, netgi įdomi ir šiuolaikiška. Kiek netikėta, kad tik nedidelė dalis moksleivių neigiamai vertino suaugusiojo vartojamą jaunimo kalbą ir teigė, kad angliški intarpai keturiasdešimtmečio kalboje skamba kvailai ir dirbtinai. Tokį rezultatą galėjo nulemti keletas priežasčių. Pirma, eksperimento tekste buvo pavartotos įprastos, galima sakyti, neutralios jaunimo kalbos anglybės. Galbūt į suaugusiojo kalbą įterpus specifiškesnių, jaunimo subkultūroms būdingų anglų kalbos žodžių, būtų gautas kiek kitoks, neigiamesnis, rezultatas (būtent taip atsitiko viename danų tyrime; žr. Andersen 2004). Antra, anglų kalbos žodžiai Lietuvos visuomenėje šiuo metu daro šiuolaikiškumo ir naujumo įspūdį. Tad nenuostabu, kad, daugumos respondentų nuomone, jaunimo kalbą vartojantis suaugęs asmuo yra jaunatviškas, energingas, šiuolaikiškas, neturi vaikų, įdomiai leidžia laisvalaikį, turi draugų užsienyje. Visa tai atitinka modernų gyvenimo būdą, kuris panašus į jaunimo gyvenimo būdą. Kaip minėta, keli respondentai net spėjo, kad taip kalbanti moteris turėtų nemažai laiko praleisti prie kompiuterio, o kompiuteris ir internetas yra neatsiejami nuo šiuolaikinio jaunimo gyvenimo būdo.

Grynai lietuviškai kalbėjusią moterį moksleiviai apibūdino kaip tradicinio gyvenimo būdo atstovę. Tai miela, savimi pasitikinti, iškalbi ir šeimą sukūrusi asmenybė. Eksperimento rezultatai rodo, kad grynai lietuviškai kalbantį asmenį norima matyti ir kaip televizijos laidos vedėją. Savo pasirinkimą respondentai grindė tuo, kad televizijoje nedera vartoti svetimybų. Taigi, galima daryti prielaidą, kad Lietuvos kalbos politika daro įtaką netiesioginėms jaunimo kalbinėms nuostatoms.

Palyginus danų ir lietuvių moksleivių požiūrį į anglų kalbą suaugusiojo kalboje matyti, kad lietuvių jaunimui anglų kalba daro didesnę naujumo ir modernumo įspūdį nei jų bendraamžiams danams. Be to, lietuvių moksleiviams, priešingai nei nemažai daliai danų respondentų, anglų kalbos vartojimas viešojoje erdvėje (televizijoje) neatrodo priimtinas.

LITERATŪRA

- Andersen M. H. 2004: *Engelsk i dansk: Helt vildt sjovt eller wannabeagtigt og ejendomsmaeglerkækt?*, København: Dansk sprognævn.
- Girčienė J. 2004: Naujųjų skolinių ir jų atitikmenų konkurencija sakytinėje vartosenoje. – *Skoliniai ir bendrinė lietuvių kalba*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 120–146.
- Jørgensen J. N., Quist P. 2008: *De unges sprog*, København: Hans Reitzel Forlag.
- Kotsinas U.-B. 2007: *Ungdomsspråk*, Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag.
- Kristiansen T. 2005: The Power of Tradition. A Study of Attitudes towards English in Seven Nordic Communities. – *Acta Linguistica Hafniensia* 37, Copenhagen: C. A. Reitzels forlag, 155–169.
- Kristiansen T. 2006: *Nordiske sprogholdninger. En masketest*, Oslo: Novus forlag.
- Lambert W. E. et al. 1960: Evaluational Reactions to Spoken Languages. – *Journal of Abnormal and Social Psychology* 60 (1), 44–51.
- Preisler B. 1999: *Danskerne og det engelske sprog*, Roskilde: Roskilde universitetsforlag.
- Rathje M. 2008: *Generationssprog i mundtlig interaktion. En sociolinguistisk undersøgelse af generationsspecifikke sproglige og interaktionelle træk i tre generationers talesprog*, København: Dansk Sprognævn.
- Sharp H. 2001: *English in Spoken Swedish. A Corpus Study of Two Discourse Domains*, Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Vaicekauskienė L. 2006: Anglų kalbos svetimžodžiai ir socialinis identitetas Lietuvoje. – *Darbai ir dienos* 46, 65–78.
- Vaicekauskienė L. 2010: Globalioji daugiakalbystės perspektyva: anglų kalbos vieta ir vaidmuo Lietuvos miestų erdvėje. – M. Ramonienė (red.), *Miestai ir kalbos*, Vilnius: Vilniaus universitetas.

Gauta 2010 09 09

YOUNG PEOPLE'S PERCEPTION OF ENGLISH WORDS IN ADULT LANGUAGE

Summary

Contemporary society is based on youth cult. We want to be young, modern and efficient. One of the ways to look modern and young is to speak youth language. Youth language differs from adult language. One of the differences arises from

the inclusion of English words, or to be more precise, the use of certain English words, like *nice*, *sorry*, *fuck* etc. As evidenced by the results of a few surveys, adolescents are fully aware of typical features of youth language and they use such language only when speaking with other adolescents. But how will they react when they hear an adult use in his/her speech certain English words that clearly belong to youth language? Moreover, will adolescents tolerate the use of such English words in public, for instance, on TV?

The article presents an experiment known as The Matched Guise Technique, which was carried out in a secondary school in Vilnius. 55 pupils were asked to listen to recorded speech of five women and then describe the speakers. All the women indicated their age, so the respondents were aware of the speakers' age. What pupils did not know was that one woman talked twice: the first time she talked plain Lithuanian (the Lithuanian guise), the other time she used three English words, namely, *OK*, *sorry* and *nice* (the English guise). The aim of the experiment was to investigate the pupils' evaluation of the woman in the two different guises. The pupils were also asked to indicate the best and worst speakers and evaluate how the women would function as TV hostesses.

The results of the experiment showed that only a minority of the respondents reacted negatively to the use of English words in the adult speech. They described the speech of the woman in the English guise as contrived and unnatural and noted that the language she used did not become a 40-year-old woman.

However, the majority of the adolescents reacted positively to the use of youth English in the adult speech. The pupils described the women in the English guise as modern, efficient and young. They also hypothesized that such adults had many foreign friends and spent much time at the computer. The adolescents' attitudes to English words in the adult speech show that they relate the use of such language to the modern lifestyle which resembles the young people's lifestyle. Interestingly enough, the woman in the Lithuanian guise was described as a lovely and self-assured mother who represented the traditional life style.

As regards the question about which of the speakers they liked most, similar numbers of the pupils chose the woman in the English and in the Lithuanian guises. But when asked about the best TV hostess, the pupils gave preference to the woman in the Lithuanian guise reasoning that the use of English is not appropriate in public contexts. Obviously, the official Lithuanian language policy has an impact on the adolescents' language attitudes.

AURELIJA ČEKUOLYTĖ
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
auryte.cekuolyte@gmail.com